

Pisarna

za zdravljenje naših bolnih, stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXXII.

Vprašanje: Z uradnim razpisom z dne 13. aprila 1905, št. 374, je bilo razpisano mesto učitelja, oziroma učiteljice stalno ali provizorično v kraju X do dne 13. maja t. l. Svojo prošnjo sem vložil pravočasno predpisanim potom, pa glej — nekoliko interesovanih očetov je mislilo: »Zdaj je ugodni čas, da dobimo kakega »samca«. In ne vem na kak način so pregovorili nekega četrtletnika, da je vložil prošnjo in dotično službo takoj nastopil, a meni so vrnilo prošnjo s pripombo: Bezirksschulrat I., am 26. Mai 1905, Z. 496. Dem Bittsteller mit dem Bemerken zurück, dass die angestrebte Lehrstelle im Grunde des § 8 des Gesetzes vom 17. Mai 1877, L. G. Bl. Nr. 15, nochmals ausgeschrieben ist. —

Ker službujem že 11. leto, imam vse izpite in sem zadostil vsem službenim dolžnostim, mislim, da je krivično, ako me izpodrine novopečeni suplent.

Ali pa naj različne korifeje kr. šolskih svetov preko kvalifikacije in službenih let samovoljno popolnjujejo učna mesta?

Služba je bila izrečno razpisana v stalno, oziroma provizorično nameščenje. Ali jo morejo, kakor se je nekdo imenovanih hvalil v neki gostilnici, oddati le provizorično?

V vsakem stanu se ozirajo v normalnih razmerah na službena leta in na kvalifikacijo — pri nas pa naj odločujejo interesi posameznih krajnih šolskih mogotcev in kompetenca naj bi bila odvisna morebiti le od njih eventualne domišljave naklonjenosti, pred katero bi moral učitelj ponižno uklanjati svoj tilnik?

Ker do sedaj še nisem nikjer čital, da bi bila ona služba ponovno razpisana, četudi stoji v prej omenjenem odloku: »... ausgeschrieben ist«, kaj mi je storiti, da doženem svojo pravico?

Odgovor: Pravice do razpisane službe nimate samo Vi in torej Vi tudi s pritožbami ne morete ničesar dognati. Vkljub temu se je Vam, ako so okoliščine take, kakor jih opisujete, godila krivica, ker so Vas pripravili ob 1 K, ki ste jo izdali za kolek, in ker so Vas in vse prosilce vodili za nos. Kdo je temu kriv? Okrajni šolski svet, ki je razpisal službo. Njegova dolžnost je, da pazi, da ravna zakonito pri oddaji služb. In v tem slučaju je postopal zoper zakon. Suplenta je smel on nastaviti, ako ne bi bil služberazpisal, ali ako bi bil razpis v tem oziru brezuspešen, da se ne bi bil oglasil noben kompetent z izpiti. Ker je okrajni šolski svet — ne člani krajnega šolskega sveta, ki nimajo nič pravic — nepravilno postopal, ga ovadite, osobito predsednika in nadzornika, pri dež. šolskem svetu, ali pa ju dajte z imenom v časopise. Vi se boste s tem zamerili, a stvari boste koristili. Za svoje pravice se pač moramo boriti; zakaj šolskih zakonov, ki so sicer vobče dobri na Slovenskem in drugod ne izvršujejo tako, kakor bi jih morali izvrševati.

Informujte o tem slučaju zastopnika učiteljstva, da se energično zavzame v okr. šol. svetu za teptano pravico in prezirani zakon! Zato imamo svoje zastopnike, da delujejo z vso odločnostjo v prid svojim volicem!

Dohtar Blažič.

Pobijmo ga!

»Učit. Tovariš« je že v svoji predzadnji številki nekoliko poročal o hudodelstvu na Robu pri Velikih Laščah n Dolenjskem ob priliki komisijonalne obravnave zaradi zidanja tamošnje šole. Ves manever je bil skoraj gotovo naročen od gotove strani, ker so agitirali po fari: »Kdor ne gre zraven, plača 6 K kazni.«

Kdo je vse to provzročil, razvidijo lahko čitatelji iz konca tega članka.

Župan je bil dal javno oklicati pred cerkvijo komisijonalno obravnavo, kar je seveda velika bedarija, a ima zanj pomen za prihodnjo občinsko volitev, ko bodo volili same nasprotnike šole. Ker so dosednji občinski možje glasovali za šole, (ne vsi — večina) so puntarji že delali razne prošnje, da bi bil ves sedanjí občinski odbor odstavljen z županom vred. Govori se, da je moral to obsodbo celo sam župan pisati; drhal mu jo je kar diktiral! Za župana je to jako nečastno, če je res sam pisal!

Pred obravnavo samo je neki vročekrvni možiček navduševal druge: »Le pojdimo zraven in vse razženemo, kar z vilami pojdimo nadnje!« O enem takem gorečem prijatelju šole govore, da se je oborožil s kamenji. Sicer bi se še marsikaj odkrilo, ko bi ne bili tako hinavsko potuhnjeni! Tovariš Štrekelj ne more dobiti niti zanesljivih prič, da bi tem revolucionarjem preskrbel za nekaj mesecev — ričeta.

Nekateri ga bodo vkljub temu okušali. Od učitelja Štreklja bi bilo jako neprevidno, če bi jim kar velikodušno odpustil. To tudi ni mogoče, ker ve, da so se nekateri zarotili, da ga morajo dobiti v pesti! Pa ne pojde tako lahko! Naš tovariš mora prositi za orožni list — ni drugače!

Mož, ki mu pišejo grozilna pisma, da se mora precej pobrati stran, se mora oborožiti!

Klerikalni zdivjanci ne bodo pobijali učiteljev! To bodi rečeno tudi na naslov dežel-nemu šolskemu svetu in državnemu pravdnístvu, da poskrbita potrebno varnostučiteljev v krajih, kjer revolucionira klerikalna drhal!

Koristno bo, če navedemo nekaj podatkov. Krajni šolski svet je bil sklenil že leta 1897., da se šola na Robu razširi v dvorazrednico. Ta sklep je potrdila uradna komisija dne 27. julija 1898. l. Dne 24. septembra 1903. je bila zopet komisija, ki je sklenila isto, kar 1898. l., obenem pa še, da se zidati dve enorazrednici pri Mohorjih in v Krvavi peči, odkoder ne pošiljajo zaradi oddaljenosti svojih otrok nikamor v šolo! Otroci se vzgojujejo kakor teleta! Na to so izdelali načrte in proračune, in dne 31. maja l. 1904. so zopet komisijonalno odobrili načrte in proračune ter določili, da se začne zidati letos, a končati se mora zgradba jeseni 1906.

Občina mora pa najeti posojilo na amortizacijo. Letos je tudi občinski odbor že določil naklado za zidanje šol, ki jo c. kr. davkarija v resnici tudi že pobira.

Meseca marca t. l. dobi predsednik kraj. šol. sveta (učitelj) ukaz od c. kr. okr. glavarja, da mora kraj. šol. svet ukretni vse potrebno o oddaji stavbe. Na ta ukaz je krajni šol. svet sklenil razpisati stavbo. Pri tej seji je zastopnik cerkve rekel proti kmetom: »No, sedaj boste pa plačevali«. S tem je že precej povedano! Dne 15. aprila so oddajali na zmanjševalni dražbi zgradbo šole v svrhu razširjenja.

Stavba je bila proračunjena na 18,267.97 K. Mislili so si, da pojde vse nižje, a oddati so jo morali za 3000 K višje, ker je ni hotel nihče prevzeti za proračunjeno ceno. To pa zato ne, ker je šola na griču.

Bilo pa je nekaj mož, ki so že 31. maja 1903. bili menja, naj bi šolo zidali v vasi — v dolini, in sicer zato, da bi stara šola lahko služila za kaplanijo in bi ne bilo treba dvakrat zidati.

Temu mnenju pa se je uprla večina z župnikom Fr. Peščem, češ: »Šola in cerkev skupaj!« Sedaj pa, ko je bila stavba že enkrat oddana, in sicer višji kakor je bila proračunjena, je začelo vreti.

Nasprotniki šol so začeli kleti, da se bo sploh kaj zidalo (ne marajo nikakršnih šol!) drugi zopet vpiti: »Šolo moramo zidati v vasi, zakaj bi zidali dvakrat?«

Pri županu so imeli zborovanje in poslali so deputacijo k deželnemu šol. svetu, odkoder pa niso prišli nič kaj potolaženi. Pripominjamo, da je to protiškolsko deputacijo vodil župan, ki je s tem dovolj karakterizovan! Možje, ki so podpisali vse pogoje, so hoteli pojesti svoje besede. Izgovarjali se bodo, da niso vedeli, da bo vse to toliko stalo. Povemo pa že sedaj, da so jim bili načrti in proračuni 14 dni na razpolago za pritožbo, a se ni nihče pritožil; torej je vse pravomočno.

Župan je zopet sklical protestni shod, kjer so napravili pritožbo in jo podpisali. Podpisal jo je tudi župnik. Ker je bila stavba že oddana in bi morali z zidanjem začeti že 5. junija t. l., so govorili, da bodo prišli in delavce odgnali s silo. Janez Čimperman je pravil, da je mož Anton Godič rekel: »Samo, da je to enkrat iz farovža prišlo!«

Pri seji kraj. šol. sveta je predsednik to povedal župniku ki je pa ravno obratno trdil, da je rekel: »Če ne boste dali miru, pride orožništvo, in če to ne bo zadostovalo pa še vojaštvo.«

Župan pa je trdil, da je tudi on slišal govoriti isto, kar je povedal predsednik. Baje so iskali v farovžu tudi svetov za zadnjo rabuko.

Torej vse je bilo v redu! Stavbo bi imeli že graditi, a bil je še enkrat komisijonelni ogled — zakaj neki?

Okrajni šol. svet in županstvo sta vložila nove vloge, da bi zidali šolo v vasi, a ne na griču. In zato je bil sedaj komisijonelni ogled, da določi prostor za šolo v vasi. Vse bo bolj razumljivo, če navedemo zapisnik seje z dne 13. maja t. l. Predsednik stavi tale predlog: »Šola se zidaj v Robu — v dolini.« Ta predlog utemeljujem sledeče: »Dobil sem pri c. kr. deželnem šol. svetu to-le pojasnilo: Napravite zadostno utemeljeno prošnjo, in c. kr. dež. šol. svet vam ne bo branil zidati šole v vasi.«

Vzrokov za stavbo v vasi imamo mnogo:

1. Zidanje šole na griču je predrago. Dokaz: Za isto oddano vsoto (21.200 K) prevzamejo nekateri posestniki sami zidanje dvorazredne šole v vasi, če bi se njim prepustila stara šola, ki se pa zavežejo, da jo potem proti odškodnini prepuste faranom za kaplanijo.

2. Vzdrževanje šole na griču je in bo sigurno mnogo dražje kakor bi pa bilo v vasi. Zdaj lahko kar diktirajo vsoto za kurjavo in snaženje, kar bi v vasi ne bilo, ker bi se oddalo potom zmanjševalne dražbe. Stavba sama trpi več škode na griču, kakor bi je trpela v vasi.

3. Ozirati se moramo tudi na mnoge zdravstvene ozire, bodi si že v zimskem ali poletnem času; zakaj vsak učitelj,

ki je že kdaj služboval na Robu, lahko potrdi, da dobe otroci razne katare.

4. Šola stoji pod pokopališčem, kar pa že prepoveduje § 2 ministrskega ukaza z dne 19. julija 1875. leta, št. 2868.

5. Učiteljstvo bo gotovo tudi bolj stalno v vasi kakor bi bilo na griču, kar se mora z ozirom na vzgojo in pouk tudi upoštevati.

6. Tudi z ozirom na razne gospodarske interese bi bilo bolj faranom ustreženo, če bi bila šola v vasi.

Predlogu in utemeljevanju je nasprotoval le en član — župnik Franc Pešec.

Končno bodi še povedano, da se je župnik izrazil pri tej seji: »Če bodo zidali šolo, boste pa še meni župnišče, takoj bom prosil za komisijo!«

Te besede nam pravijo, koga bi treba najprej posaditi na zatožno klop. Riba smrdi pri glavi!

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje v četrtek, 6. dne m. julija 1905, ob 10. predpoldne. Vzpored: 1. Zapisnik o zborovanju dne 6. aprila 1905. 2. Dopisi in poročila. 3. Deželna učit. skupščina. 4. Volitev delegatov za Zavezino skupščino v Pulju in delegatov za Lehrerbundovo skupščino. 5. Predlogi in nasveti. Pri tem zborovanju se bo treba pogovoriti o marsičem važnem; prosim da se g. društveni člani na to ozirajo.

Avguštin Požegar,
toč. načelnik.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj zboruje v nedeljo, dne 2. julija t. l. v šoli v Rajhenburgu. Zborovanje se prične ob 10. uri dopoldne in se vrši poslednjem vzporedu: 1. Odobrenje zapisnika. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Volitev delegatov za glavno zborovanje »Zaveze« in štaj. »Lehrerbunda«. 4. Predlogi za deželno učiteljsko skupščino (glej št. 3. »Schul- u. Lehrer-Zeitung«). 5. K točki: »Naša stanovanja«. 6. Želje in nasveti. Skupni obed pri Kosarju. Obilne udeležbe pričakuje

Odbor.

Učit. društvo za celjski in laški okraj zboruje dne 2. julija t. l. ob 11. uri dopoldne v okoliški deški šoli v Celju po nastopnem vzporedu: a) Zadnji zapisnik. b) Petje. c) Društvene zadeve in nasveti. d) »Nekaj za učiteljice.« (Govori tov. F. Brinar — Gotovlje). e) Iz šolske prakse. — K obilni udeležbi vljudno vabi

Armin Gradišnik, t. č. predsednik.

Književnost in umetnost.

„Mladi risar!“ »Zvonček« priobčuje že od svojega početka risbe pod naslovom »Mladi risar«. — Namen teh risb je, pokazati mladini, kako je moči s par potezami narisati razne predmete, ljudi in živali; dalje, kako je risati razne scene iz življenja, t. j. kako je moči ilustrirati ta ali oni dogodek, ki ga je otrok doživel sam ali pa je čital o njem. »Mladi risar« je pa tudi pokazal, kako je treba postopati pri slikanju in kako je mešati barve, pokazal je, kako je treba delati prosto s čopičem silhuete po naravnih objektih in kako je moči napraviti tudi kompozicije in končno je »Mladi risar« pokazal tudi, kako je risati cvetlice i. dr. po naravi. Vse te risbe so mladini jako ugajale in otroci so se vedno veselili nove številke »Zvončka«, ker so v nji pričakovali zopet kako novo risbo. Sedaj, ko je priobčil »Zvonček« že kakih 19 risb, bi bilo umestno, da se zbero te risbe in izdajo v celotni zbirki. Ta zbirka bi stala le 24 h, zato bi